Intention vs. Expression

Source Sheet by Effie Klein

ייקרא י׳:א׳-ב׳

(א) וַיִּקְחָוּ בְנִי־אַהֲרֹן נָלָב וַאֲבִיהוּא אָישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְנְוּ בָהֵן אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ נַלֶּיהָקְטַׂרֶת וַיַּקְרָבוּ לִפְנֵי יְהוָהֹאֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לָא צָוָה אֹתָם (ב) וַתִּצֵא אֱשׁ מִלְפְנֵי יְהוָה וַתִּאכַל אוֹתֶם וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי יְהוָח

Leviticus 10:1-2

- (1) Now Aaron's sons Nadab and Abihu each took his fire pan, put fire in it, and laid incense on it; and they offered before the LORD alien fire, which He had not enjoined upon them.
- (2) And fire came forth from the LORD and consumed them; thus they died at the instance of the LORD.

ספר הכוזרי א':א'

(א) (א) אָמַר יִהוּדָה כֶּן שָׁאוּל ז"ל, אָמַר הַמְּחַבֵּר: שָׁאוֹל שָׁאֲלוּ אוֹתִי עַל מַה שָׁיֵשׁ אִתִּי מִן הַשְּׁעֵנוֹת וְהַתְּשׁוּבוֹת עַל הַחוֹלְקִים עָלֵינוּ מִן הַפִּילוֹסוֹפִים מַה שָׁיִשׁ אִתִּי מִן הַשְּׁעֵנוֹת וְהַתְּבֵר אֲשֶׁר הָיָה אֵצֶל מֶלֶךְ כּוּזָר הַנִּכְנְס בְּדַת שִׁשְׁמַעְתִּיו כְּבֵר מִטַּעֲנוֹת הֶחָבֵר אֲשֶׁר הָיָה אֵצֶל מֶלֶךְ כּוּזָר הַנִּכְנַס בְּדַת הַיְּהוּיִים הַיּוֹם כְּאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה כַּאֲשֶׁר נִוְכָּר וְנוֹדָע בְּסִפְּרֵי דְּבְרֵי הַיָּמִים, כִּי נִשְׁנָה עָלִיו חֲלוֹם פְּעָמִים רַבּוֹת כְּאַלוּ מֵלְאָךְ מְדַבִּר עִמוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: "כַּוָּנָתְךְ רְצוּיָה אֵצֶל הַבּוֹרֶא אֲבָל מַעַשְׂךְ אֵינְנוּ רָצוּי". וְהוּא הָיָה מִשְׁתַּלְּר מְעִישְׁךְ אֵינְנוֹ חְבִּיל וְהַקּרְבָּנוֹת הַכִּיל וְהַקּרְבָּנוֹת בְּעִבוֹדַת הַהַיכִל וְהַקּרְבָּנוֹת בְּעִבוֹדַת הַהַיכִל וְהַקּרְבָּנוֹת בְּעִבְיֹים הָהֶם, הָיָה הַמַּלְאָךְ בְּעִבְּיוֹת הָכָל אֲשֶׁר הָיָה מִשְׁתַּבֵּל בַּמַּעֲשִׂים הָהֶם, הָיָה הַמַּלְאָךְ בְּנִוֹת הָבִיל וְכָל אֲשֶׁר הָיָה מִשְׁתַּדֵּל בַּמַּעֲשִׂים הָהֵם, הָיָה הַמַלְאָךְ בְּנִרֹם וְכָל אֲשֶׁר הָיָה מִשְׁתַבְּל בַּמַעֲשִׂים הָהָם, הָיָה הָמַלְאָךְ

בָּא אֵלָיו בַּלַיְלָה וְאוֹמֵר לוֹ: "כַּוָּנָתְךּ רְצוּיָה וּמַעַשְׂךּ אֵינֶנוּ רָצוּיִ", וְגָרַם לוֹ
זֶה לַחֲלִר עַל הָאֱמוּנוֹת וְהַדָּתוֹת וְהִתְיַהֵּר בַּסּוֹף הוּא וְעַם רָב מֵהַכּוּזָרִים,
וְהִיּוּ מִטַּעֲנוֹת הֶחָבֵר מַה שֶׁנִּתְיִשְׁכָה נַפְּשִׁי עֲלֵיהֶם וְהִסְכִּימוּ לְדַעְתִי.
וְרָאִיתִי לְכְתֹּב הַדְּבָרִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר נָפְּלוּ וְהַמֵּשְׂכִּילִים יָבִינוּ. – אָמְרוּ כִּי רַאִית לְכְתֹּב הַדְּבָרִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר נָפְלוּ וְהַמֵּשְׂכִּילִים יָבִינוּ. – אָמְרוּ כִּי כַנְּנָתוֹ רְצוּיָה אֵצֶל הַבּוֹרֵא אֲבָל מַעֲשֵׂהוּ הַנִּיְעָה וְצִיָּה וְצִיָּה וְצִוּהוּ בַחֲלוֹם לְבַקֵשׁ הַמַּעֲשֶׂה הַנִּרְצָה אֵצֶל הַבּוֹרֵא, שָׁאַל פִּילוֹסוֹף אֶחָד עַל אֱמוּנָתוֹ.

Sefer Kuzari 1:1

(1) Introduction: I WAS asked to state what arguments and replies I could bring to bear against the attacks of philosophers and followers of other religions, and also against [Jewish] sectarians who attacked the rest of Israel. This reminded me of something I had once heard concerning the arguments of a Rabbi who sojourned with the King of the Khazars. The latter, as we know from historical records, became a convert to Judaism about four hundred years ago. To him came a dream, and it appeared as if an angel addressed him, saying: 'Thy way of thinking is indeed pleasing to the Creator, but not thy way of acting.' Yet he was so zealous in the performance of the Khazar religion, that he devoted himself with a perfect heart to the service of the temple and sacrifices. Notwithstanding this devotion, the angel came again at night and repeated: 'Thy way of thinking is pleasing to God, but not thy way of acting.' This caused him to ponder over the different beliefs and religions, and finally become a convert to Judaism together with many other Khazars. As I found among the arguments of the Rabbi, many which appealed to me, and were in harmony with my own opinions, I resolved to write them down exactly as they had been spoken. When the King of Khazar (as is related) dreamt that his way of thinking was agreeable to God, but not his way of acting, and was commanded in the same dream to seek the Godpleasing work, he inquired of a philosopher concerning his religious persuasion.

(א) ותצא אש. לַ אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר לֹא מֵתוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁהוֹרוּ הַלָּכָה בִּפְנֵי מֹשֶׁה רַבָּן, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר שְׁתוּיֵי יַיִן נִכְנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ, מֵדַע, שֶׁאַחַר מִיתָתן הִזְהִיר הַנּוֹתָרִים שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ שְׁתוּיֵי יַיִן לַמִּקְדָּשׁ, מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ כֶן בַּיִת וְכוּ', כִּדְאִיתָא בְּוַיִּקְרָא רַבָּה:

Rashi on Leviticus 10:2

(1) איש איש AND THERE WENT OUT FIRE — Rabbi Eleizer said: the sons of Aaron died only because they gave decisions on religious matters in the presence of their teacher, Moses (Sifra, Shemini, Mechilta d'Miluim 2 32; Eruvin 63a). Rabbi Ishmael said: they died because they entered the Sanctuary intoxicated by wine. You may know that this is so, because after their death he admonished those who survived that they should not enter when intoxicated by wine (vv. 8—9). A parable! It may be compared to a king who had a bosom friend, etc., as is to be found in Leviticus Rabbah 12:1, 4 (cf. Biur).

עירובין ס"ג א:י"ד-י"ט

אמר רבא בפניו אסור וחייב מיתה שלא בפניו אסור ואין חייב מיתה ושלא בפניו לא והא תניא רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן מאי דרוש ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח אמרו אף על פי שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט

ותלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר שהורה הלכה בפניו אמר רבי אליעזר לאימא שלום אשתו תמיה אני אם יוציא זה שנתו ולא הוציא שנתו אמרה לו נביא אתה אמר לה לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה

ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן אותו תלמיד יהודה בן גוריא שמו והיה רחוק ממנו שלש פרסאות

בפניו הוה והא רחוק ממנו שלש פרסאות קאמר וליטעמיך שמו ושם

Eruvin 63a:14-19

Rava said: With regard to one who issues a halakhic ruling in his teacher's location without the intention of preventing someone from violating a prohibition, the following distinction applies: **In** the teacher's actual **presence**, the disciple **is prohibited** to issue such a ruling, **and** if he does so, he **is liable** to receive the **death** penalty at the hand of Heaven. However, when he is **not in his** actual **presence**, the disciple **is** still **prohibited** to issue the ruling, **but he is not liable** to receive the **death** penalty.

The Gemara asks: Is the disciple **not** liable to receive the death penalty if he issues his ruling **not** in the teacher's **presence?** But wasn't it taught otherwise in a baraita: Rabbi Eliezer says: The sons of Aaron died only because they issued a halakhic ruling before Moses, their teacher? What did they expound in support of their conclusion that they must bring fire inside as opposed to waiting for fire to come down from the heavens? It is stated in the Torah: "And the sons of Aaron the priest shall put fire on the altar, and lay the wood in order on the fire" (Leviticus 1:7), which led them to say: Although fire descends from Heaven, it is nonetheless a mitzva to bring ordinary fire. Although they derived this from the verses, they were punished for ruling in the presence of their teacher.

It was further related that Rabbi Eliezer had a certain disciple who issued a halakhic ruling in his presence. Rabbi Eliezer said to his wife, Imma Shalom: I will be surprised if this one completes his year, i.e., if he lives until the end of the year. And so it was, he did not complete his year. His wife said to him: Are you a prophet? He said to her: I am not a prophet, nor the son of a prophet, but I have received the following tradition: Anyone who issues a halakhic ruling in his teacher's presence is liable to receive the death penalty.

And Rabba bar han han said that Rabbi Yohanan said: That disciple was named Yehuda ben Gurya, and he was three parasangs away from Rabbi Eliezer. Apparently, one is liable for the death penalty even if he did not issue his ruling in his teacher's presence.

The Gemara answers: In fact, the incident **took place in** the actual **presence** of the teacher, which is why the disciple was punished. The distance mentioned refers to the distance between the student's usual place and the

that he was three parasangs away from his teacher? That implies that this was his distance from his teacher at the time of the ruling. The Gemara answers: And, according to your reasoning, that the details of the story must relate to the time of the ruling, why mention his name and his father's name? Rather, the details were given so that you should not say it was a parable. That is also the reason why he provided the details concerning the student's usual place. This does not contradict the fact that Yehuda ben Gurya issued his ruling in the actual presence of his teacher.

יורה דעה רמ״ב:ד׳

(ד) אסור לאדם להורות לפני רבו לעולם וכל המורה לפניו חייב מיתה...

Shulchan Arukh, Yoreh De'ah 242:4

•••

ברכות ל״א ב:כ׳-כ״ב

אל הנער הזה התפללתי אמר רבי אלעזר שמואל מורה הלכה לפני רבו היה שנאמר וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי משום דוישחטו את הפר הביאו הנער אל עלי

אלא אמר להן עלי קראו כהן ליתי ולשחוט חזנהו שמואל דהוו מהדרי בתר כהן למישחט אמר להו למה לכו לאהדורי בתר כהן למישחט שחיטה בזר כשרה אייתוהו לקמיה דעלי אמר ליה מנא לך הא אמר ליה מי כתיב ושחט הכהן והקריבו הכהנים כתיב מקבלה ואילך מצות כהונה מכאן לשחיטה שכשרה בזר

אמר ליה מימר שפיר קא אמרת מיהו מורה הלכה בפני רבך את וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה אתיא חנה וקא צווחה קמיה אני האשה הנצבת עמכה בזה וגו׳ אמר לה שבקי לי דאענשיה ובעינא רחמי

ויהיב לך רבא מיניה אמרה ליה אל הנער הזה התפללתי:

Berakhot 31b:20-22

Additionally, Hannah's emphasis in speaking to Eli, "for this youth I **prayed"** (I Samuel 1:27), indicates that she came to protect him from danger. As Rabbi Elazar said: Samuel was one who taught halakha in the **presence of his teacher.** Hannah wanted to pray that he not be punished by death at the hand of Heaven for his transgression, as it is stated: "And they slaughtered the cow and they brought the youth to Eli" (I Samuel 1:25). This verse is puzzling. **Because they slaughtered the cow,** therefore, **they brought the youth to Eli?** What does one have to do with the next? **Rather,** this is what happened: **Eli said to** those who brought the offering: Call a priest; he will come and slaughter the offering. Samuel saw them looking for a priest to slaughter the animal. He said to them: Why do you need to look for a priest to slaughter it? Slaughter of an offering performed by a non-priest is valid. They brought him before Eli to clarify his statement. Eli said to him: How do you know this? Samuel said to him: Is it written in the Torah: And the priest shall slaughter indicating that the offering may only be slaughtered by a priest? **It is written: "And the priests shall offer,"** only **from** the stage of **receiving** the blood in the bowls **and onward is it a mitzva** incumbent upon **priests** alone. **From here** the *halakha* that **slaughter by a non-priest is acceptable** is derived. Eli **said to** Samuel: **You have spoken well** and your statement is correct, but nevertheless, you are one who issued a halakhic ruling in the presence of your teacher, and anyone who issues a halakhic ruling in the presence of **his teacher,** even if the particular *halakha* is correct, **is liable for death** at the hand of Heaven for showing contempt for his teacher. Hannah came and shouted before him: "I am the woman who stood here with you to pray to the Lord;" do not punish the child who was born of my prayers. **He said to** her: Let me punish him, and I will pray for mercy, that the Holy One, Blessed be He, will grant you a son who will be greater than this one. She said to him: "For this youth I prayed" and I want no other.

(א) ושחט והקריבו, הכהנים. מִקַּבָּלָה וָאֵילַךְ מִצְוַת כְּהֻנָּה — לְמֵד עַל הַשׁחִיטֵה שֵׁכִּשַׁרָה בָּזַר (שם):

Rashi on Leviticus 1:5:1

(1) ואקריבו... הכהנים AND HE SHALL SLAUGHTER ... AND THE PRIESTS SHALL OFFER [THE BLOOD] — All the rites from "receiving the blood in a vessel" (which is implied in והקריבו) and onwards are the duty of the priesthood. This teaches about the slaughtering that it is valid even if performed by a layman (Sifra, Vayikra Dibbura d'Nedavah, Section 4 2; Zevachim 32a).

זבחים ל״ב א:ה׳

ורמינהו ושחט שחיטה בזר כשרה שהשחיטה כשרה בזרים ובנשים ובעבדים ובטמאים ואפילו בקדשי קדשים או אינו אלא בכהנים

Zevachim 32a:5

And the Gemara raises a contradiction from what was taught in the halakhic midrash *Torat Kohanim*: The verse states with regard to a burnt offering: "And he shall slaughter the bull before the Lord" (Leviticus 1:5). The fact that the verse does not stipulate that a priest must slaughter the offering teaches that slaughter is valid if performed by a non-priest, as stated in the mishna: As the sacrificial rite of slaughter is valid when performed by non-priests, by women, by Canaanite slaves, and by ritually impure individuals, and even with regard to offerings of the most sacred order. Or perhaps the term "and he shall slaughter" in the verse is referring only to slaughter by priests?

שמואל א א׳:כ״ז

(כז) אֶל־הַנָּעַר הַזֶּה הִתְפַּלֶּלְתִּי וַיִּמֵּן יְהוָה לִיֹאֶת־שְׁאֲלָתִי אֲשֶׁר שְׁאַלְתִּי מעמִוֹ

I Samuel 1:27

(27) It was this boy I prayed for; and the LORD has granted me what I asked of Him.

ילקוט שמעוני על נ"ך ע״ח:כ״ב

(כב) אך יקם ה' את דברו. ר' ירמיה בשם ר' שמאול בר רב יצחק בכל יום ויום היתה בת קול יוצאת ומפוצצת בכל העולם כולו ואומרת עתיד צדיק אחד לעמוד ושמו שמואל וכל אשה שהיתה יולדת בן היתה מויאה שמו שמואל ויכן שהיו רואים את מעשיו היו אומרים אין זה שמואל וכיון שנולד זה ורואים את מעשיו אמרו כמדומין אני שזה הוא:

Yalkut Shimoni on Nach 78:22

• • •

שבת פ״ט ב:ה׳

ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא ענשת עלייהו

Shabbat 89b:5

And furthermore, how much did they actually sin? How long is a person's life? Seventy years. Subtract the first twenty years of his life. One is not punished for sins committed then, as in heavenly matters, a person is only punished from age twenty.

רש"י על שבת פ״ט ב:ה׳:א׳

דל עשרין דלא ענשת להו - שכן מצינו בדור המדבר שלא ענש הקב"ה

אלא מכ' שנה ומעלה דכתיב (במדבר י״ד:כ״ט) במדבר הזה יפלו פגריכם וגו' מבן כ' שנה ומעלה אשר הלינותם עלי:

Rashi on Shabbat 89b:5:1

•••

במדבר י״ד:כ״ט

(כט)בַּמִּדְבָּר הַּזֶּה יִפְּלוּ פִּגְרֵיכֶׁם וְכָל־פְּקְדֵיכֶם לְכָל־מִסְפַּרְכֶּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שַׁנָה וַמַעָלָה אֲשֵׁר הַלִּינֹתֵם עַלֵּי

Numbers 14:29

(29) In this very wilderness shall your carcasses drop. Of all of you who were recorded in your various lists from the age of twenty years up, you who have muttered against Me,

ריטב"א על ברכות ל״א ב:א׳

מימר שפיר אמרת מיהו מורה הלכה בפני רבו הוא. וקרא רמז מאי דהוי בתר הכי דשמואל ודאי בההיא שעתא לא הוה בר עונשין:

Ritva on Berakhot 31b:1

...

בן יהוידע על ברכות ל״א ב:י״א-י״ב

חֲזִנְּהוּ שְׁמוּאֵל דַּהֲווּ מְהַדְּרֵי בָּתַר כֹּהֵן לְמִשְׁחַט. אָמַר לְהוּ: לָמָה לְכוּ לְאַהְרוּי שְׁמוּאֵל דַּהֲווּ מְהַדְּרֵי בָּתַר כֹּהֵן לְמִשְׁחַט? שְׁחִיטָה בְּזָר, כְּשֵׁרָה. אַיְתוּהוּ לְקַמֵּיה דְּעֵלִי. אַמָר לֵיה מָנָא לַךְ הָא? הדבר יפלא איך עלי שהיה שופט וכהן גדול לא אַמַר לֵיה מָנָא לַךְ הָא? הדבר יפלא איך עלי שהיה שופט וכהן גדול לא

ידע דין זה שהוא פשוט וגם רגיל תמיד, ואיך כל הכהנים היו טועין חס וחלילה בדין זה לחשוב ששחיטה פסולה בזר? ועוד יש קושיא גדולה ועצומה מאחר שעלי שהוא כהן גדול ושופט אמר להם קראו כהן לֵיתִי וְלְשָׁחֹט, איך הם עברו על הוראתו של עלי ועשו מעשה על פי הוראת שמואל, שהיה עודנו קטן בן שתי שנים, הנשמע כזאת?! ונראה לי בס"ד דלעולם ידע עלי דשחיטה כשרה בַּזַר, וידע נמי הטעם דאמר שמואל הנביא עליו השלום, וגם הכהנים יודעים דמדינא כשרה בָּזַר, ורק הם היו נוהגים שלא לשחוט אלא כהן, כדרך שאמרו ביומא פ"ז על שעיר הכל כשרין להוליכו, אלא שעשו הכהנים קבע ולא היו מניחין את ישראל להוליכו, אמר ר' יוסי מעשה והוליכו ערסילא ומצפירא מציפורי וישראל היה, עיין שם, וכן בזה כך היה מנהגם ולא מדינא, ולכן אמר להם עלי קראו כהן לֵיתִי וְלְשָׁחֹט לקיים המנהג, ולאו איכא חיוב מן הדין, ועל זה היו מחזירים אחר כהן, וכשראה אותם שמואל משהין שחיטת הקרבן עד שימצאו כהן הדיוט לשחוט, אמר להם לַמַּה לְכוּ לְאַהַדוּרֵי בַּתַר כֹּהֵן לְמִשְׁחַט?, כיון דמדינא שחיטה כשרה בזר, ורק מנהג בעלמא דאית לכו למשחט כהן, אין ראוי להשהות המצוה בעבור המנהג הזה, כיון דאין מצוי עתה לפניכם כהן היודע לשחוט ישחט זר, ויקבל כהן את הדם, ולא תחמיצו המצוה, והמה ראו דבריו טובים ונכוחים, דמשום מנהג בעלמא אין להחמיץ המצוה, ולא הוצרכו לשאל את פי עלי על דבר זה, אם יעכבו המצוה בעבור לקיים המנהג כי המה ראו דברי שמואל בזה נכוחים, דכל כהאי גוונא ודאי ליתא למנהג, ועשו מעשה בכך, ואחר כך כאשר הוגד לעלי הדבר הזה, אמר להם שיביאו הנער לפניו, ואמר ליה מְנַא לַךְ הַא? רצה לנסותו אם ידע טעמו של דבר מהיכא נפיק ליה דשחיטה כשרה בזר, והשיב מהכא נפקא, מִי כָּתִיב וְשַׁחַט הַכֹּהֶן, ואמר לו עלי מימר שַׁפִּיר קא אַמַרְתַּ, כפל לשונו בזה, שלא אמר לו שפיר קאמרת בלבד, כיון בזה על שתי אמירות, הא' מה שאמרת שחיטה כשרה בזר, והא' מה שאמרת טעמא משום דלא

כתיב ושחט הכהן, אי נמי רמז על שתי אמירות, הא' מה שאמר שאין להחמיץ המצוה משום מנהג בעלמא, והב' מה שאמר מוצא הדין מהיכא, נראה לי דשחיטה כשירה בזר, מיהוּ, מוֹרֶה הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבָּךְ אַוּ, ואף על גב דאותו היום הוא שהבאתו אמו, וכל התורה הזאת שהיה יודעי למדה מאביו, או מרב אחר בהיותו בעירו, עם כל זה יש לעלי דין רב עליו, משום שהיה שופט ורב מובהק, ואין רשות לשום אדם להורות הלכה במקומו, ועוד כיון שהבאתו אמו אותו היום להיות תלמיד לעלי ולשמשו, נעשה לעלי דין רב עליו תיכף מאותו היום, ובענין השגתו שהיה בן שתי שנים והיה חכם גדול, נתפרש דבר זה כדברי רבינו האר"י ז"ל. [בְּנָיָהוּ: מה שהקשיתי ותרצתי בדבר בסה"ק בֶּן יְהוֹיָדָע, מצאתי כן בספר הגאון הצל"ח ז"ל ע"ש.] אַמַר לָה: שַׁבָקִי לִי דְאַעֲנִישֵׁיה, וּבָעִינָא רַחַמֵי וְיָהִיב לָךְ רַבָּה מִינֵיה. קשא והלא אמרו רבותינו ז"ל הַמּוֹרֶה הַלָּכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ חַיָּב מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, ואם כן אם היא לא תרצה מן השמים יעשו משפט? ועוד אין צורך במעשה עלי כי דבר זה מסור בידי שמים? ונראה לי בס"ד מאחר שהיה קטן בן ב' שנים לא יענישוהו מן השמים, ולכך היה רוצה עלי לגזור עליו מיתה בפיו, מיהו קשא והלא גַם עַנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא טוֹב, ולמה כל כך היה משתדל להענישו, ואם מן השמים לא היו עושין בו דין משום דאינו בר עונשין, כל שכן הוא שצריך לרחם עליו? ונראה לי בס"ד דכונתו היתה לטובה, כי הוא ידע שבא לעולם על ידי תפלת אמו, וחשב שלא יהיה לו חיים הרבה אלא ימות קטן, דדמי להא שאמרו רבותינו ז"ל בזוהר הקדוש כל מי שהוא מסיטרא דנוקבא אין לו חיים ארוכים וימות קטן, וכדהוה בחבקוק וכיוצא, ולכן גם הוא שבא על ידי תפילת אמו כן יהיה לו, ומה הנאה לאמו אם בקרוב יפטר מן העולם, ולכן בקש להענישו כדי שיתחייב הוא להתפלל עליה שתתעבר בילד אחר, וזה ודאי יחיה כיון שבא על ידי תפלתו, ולזה אמר וְיָהִיב לָךְ רַבָּה מִינֵיהּ, כי זה זוטר בשנים, אבל הבא על ידי תפילתי יהיה רבא בשנים, והשיבה לו אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלְּלְתִי! אֶל הַנַּעַר הַיָּדוּעֵ שהיתה בת קול אומרת 'עָתִיד צַדִּיק אֶחָד לַעֲמֹד וּשְׁמוֹ שְׁמוּאֵל', וכל אשה שהיתה יולדת בן היתה מוציאה שמו שמואל, וכיון שהיו רואין את מעשיו אומרים אין זה שמואל, וכיון שנולד זה ורואין את מעשיו אומרים כמדומין אנחנו שזה הוא, עד כאן לשון המדרש, ולזה אמר חַנָּה לְעָלִי כיון שחכמתו ומעשיו מוכיחין שזה הוא שהכריזה עליו בת קול, אם כן ודאי יחיה ויאיר עיני ישראל, שהבת קול הכריזה על צדיק שיגדל ויהיה נביא ויאיר עיני ישראל, וכאשר היה כן באמת, ועל כן אין לחוש מחששה זו שלך, שאתה חושב שהוא יפטר עתה בלאו הכי בהיותו קטן, מפני שאין לו חיים, כי אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הַיָּדוּעַומפורש בבת קול הִתְפַּלַלְתִּי, וזה ודאי יחיה ויאריך ימים.

Ben Yehoyada on Berakhot 31b:11-12

•••

יורה דעה רמ״ב:ג׳

(ג) איזהו חולק על רבו כל שקובע לו מדרש ויושב ודורש ומלמד שלא ברשות רבו ורבו קיים אף ע"פ שהוא במדינה אחרת: הגה אבל מותר לחלוק עליו באיזה פסק או הוראה אם יש לו ראיות והוכחות לדבריו שהדין עמו. (פסקי מהרא"י סי' רל"ח):

Shulchan Arukh, Yoreh De'ah 242:3

•••

ויקרא א׳:ז׳

(ז) וְנָתִנוּ בְּנֵי אַהָרָן הַכֹּהָן אֵשׁ עַל־הַמִּןבָּחוְעָרְכִוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ

Leviticus 1:7

(7) The sons of Aaron the priest shall put fire on the altar and lay out wood upon the fire;

רשב״א על עירובין ס״ג א:ב׳

מאי דרוש ונתנו בני אהרן הכהן אש וגו' אע"פ שהאש יורדת מן
השמים מצוה להביא מן ההדיוט. וכתב הראב"ד ז"ל: דהם ודאי טעו
בהוראתם דלא נאמרו דברים הללו אלא במזבח החיצון, אבל במזבח
הפנימי לא, דמפורש ביומא (לג, א) ובתמיד (פ"ב) דמערכה בפני
עצמה היו עושין על המזבח [החיצון] שממנה נוטל אש לקטורת. אלא
הם טעו שהשוו מזבח הפנימי למזבח החיצון, ומ"מ לא נענשו משום
טעותם אלא משום הוראתם.

Rashba on Eruvin 63a:2

• • •

Source Sheet created on Sefaria by Effie Klein